

Geert Goiris, *Palanga* (2000) Foto Geert Goiris.

[K] **DE ONEIGENTIJDSE BEELDEN VAN
GEERT GOIRIS**

De beelden van de Antwerpse fotograaf Geert Goiris zijn ogenschijnlijk helder en transparant, maar tegelijkertijd ook onwezenlijk en onpeilbaar. Zo krijgen we een foto van een zwevende tafel te zien, een zeelandschap met drie zonnen aan het firmament, een gevild paard in een woestijnlandschap, een albino kangoeroe, een cactus die op een monsterachtige spin lijkt (of omgekeerd), prismatisch gekleurde wolkenpartijen, enz. Zijn dit beelden van een wereld waarin wij leven?

Geert Goiris (°1971) studeerde fotografie aan het Brusselse Sint-Lukas. Na een voortgezette studie in het FAMU van Praag, woonde hij twee jaar in Kopenhagen alvorens terug te keren naar België en zijn studie af te ronden aan het HISK te Antwerpen. Het fotografisch oeuvre waaraan hij sinds 1993 gestaag werkt, is uitermate divers. Geen enkel onderwerp gaat hij uit de weg: hij fotografeert zowel mensen en natuur als architectuur. Een enkele maal encenseert hij, meestal lijkt hij simpelweg te vatten wat er te zien is. Hij fotografeert in zwart-wit en in kleur, heeft geen uitgesproken voorkeur voor één formaat (kleinere en grotere beelden wisselen elkaar

af) en werkte met verschillende presentatievormen. Sommige beelden leiden een dubbel of zelfs driedubbel bestaan: als dia-projectie, als geprint en ingelijst beeld aan de muur of als efemer druksel dat zonder omlijsting op de muur is geplakt en dus enkel gedurende de looptijd van de tentoonstelling zichtbaar is. Dit veelzijdige en dwarse oeuvre laat zich moeilijk als een eenheid kennen. Dat Goiris zijn beeldarchief regelmatig herschikt tot nieuwe reeksen, heeft als resultaat dat de beelden autonome werelden op zichzelf worden: ze hebben geen vaste plaats in een rigoureuze systeem, maar zwerven vrij rond. Het zijn bouwstenen waarmee Goiris telkens opnieuw aan de slag gaat. Elke tentoonstelling die hij maakt, elk boek dat hij publiceert, is voor hem een gelegenheid om zijn oeuvre te herdenken, nieuwe constellaties te beproeven, nieuwe mogelijkheden af te toetsen. Elke keer vindt hij zichzelf opnieuw uit, definieert hij opnieuw wat fotograferen voor hem betekent.

Toch zijn er enkele terugkomende thema's, fascinaties eerder, die ons alsnog in staat stellen greep te krijgen op deze nomadische beelden. Goiris lijkt vooral geïnteresseerd in het vreemde, het bizarre, het weerbarstige, het excentrieke, het ontembare. Hij kiest voor extreme landschappen

Geert Goiris, *CCTS* (2009) Foto Geert Goiris.

(van het koude, barre Noorden tot kurkdroge woestijnlandschappen in het Amerikaanse Westen), bijzondere creaturen (een lam met twee hoofden), voor zeldzame weerfenomenen (dreigende mammatuswolken), verrassende constructies (utopische architectuur uit Oost-Europa). Soms zoekt hij het buitengewone op (zoals in de reeks *Whiteout* uit 2008-2010, waarvoor hij een expeditie ondernam naar de Zuidpool), maar vaker stoot hij er toevallig op. Alhoewel, toevallig? Waar een ander misschien niets zou zien, heeft hij het bijzondere wel opgemerkt. Hij opereert als een ontdekkingsreiziger die met een nieuwsgierige en ontvankelijke blik naar de wereld kijkt. Deze attitude brengt zijn werk in de buurt van de fotografische pioniers die meteen na de uitvinding ervan de wereld introkken om ze te inventariseren. Zij stelden hun camera's op in exotische plaatsen, fotografeerden er de plaatselijke fauna en flora, keken op naar de monumenten uit de oudheid, uitten hun verbazing over plaatselijke rituelen en gewoontes. Slechts af en toe slaagden deze fotografen erin iets werkelijk nieuws vast te leggen: het meeste van wat zij fotografeerden, was al neergeschreven in verhalen, onderzocht door wetenschappelijke expedities of was al gezien als schets en tekening. Wat fotografie

toevoegde aan deze kennis, was de (uitermate prikkelende, zij het ook wat naïeve) ervaring er daadwerkelijk bij te zijn. Fotografie werd een vehikel om de wereld knusjes thuis vanuit de luie stoel te exploreren.

Nu geloven we niet meer in deze vervoering door het fotografische beeld. We zien vooral de manipulatie, zijn meer geïnteresseerd in de fotograaf, in zijn "standpunt", zijn positiebepaling, dan in wat het beeld te zien geeft. Of we lezen het beeld enkel nog door te kijken naar de systemen van productie en distributie waarin het is opgenomen. Niet het "wat" van het fotografisch beeld raakt ons, enkel het "hoe" interesseert ons: het fotografisch beeld als (semi)bewuste constructie, opgespannen tussen de autonomie van de beeldenmaker en de heteronomie van onafhankelijk opererende distributiesystemen (de media, het museum, het boek, het internet,...). Het werk van Goiris staat op gespannen voet met deze evolutie: niet alleen door de wijze waarop hij het onderwerp zo centraal stelt in zijn fotografische strategie, maar ook door zijn stilistische terughoudendheid, toont hij zich een oneigentijdse fotograaf. Het is de aristocratische gereserveerdheid van de documentaire fotograaf die we hier zien terugkeren: geen opzichtige

manipulaties, geen digitale trucjes, maar een zo helder mogelijke beschrijving, geen desoriënterende perspectieven, wel een schuinse blik. En zelfs als de camera al eens een extreem standpunt opzoekt, zoals in de kikvorspectieven in het interieur van modernistische kerken, dan is die formele keuze een antwoord op een voorstel dat het onderwerp zelf doet: de zuigende blik naar boven, hemelwaarts.

Oneigentijds, ja, maar tegelijkertijd juist ook heel actueel. In sommige beelden trekt Goiris zich zozeer terug uit het maakproces dat alle aandacht verschuift naar het fotografisch apparaat zelf: de camera neemt het over van de fotograaf. De beelden krijgen dan een uitgesproken “fotografisch” karakter, dat wil zeggen: ze worden beelden die de technische filter die het fotografische dispositief tussen ons en de wereld inschuift, thematiseren. Die duidelijk maken dat de menselijke blik en de technische blik een andere wereld verbeelden. Een mooi voorbeeld hiervan is een opname van de Zwitserse Barrage de Mauvoisin. Waar het stuwmeer zou moeten zijn, zien wij enkel een informateloos helwit vlak, veroorzaakt door het gebruik van een specifiek zwart-wit filmnegatief (een orthochromatische film). Gekozen voor zijn buitengewone scherpte, nodig om dit weidse en diepe landschap in zijn geheel te kunnen vangen, bleek deze film het blauwwitte water van het stuwmeer niet te registreren zodat enkel een scherp afgelijnd wit vlak in het centrum van het beeld overbleef. Door precies dit accidentele en niet op voorhand te programmeren beeld te behouden, geeft Goiris aan dat hij evenzeer geraakt wordt door het onderwerp als door de manier waarop het fotografische dispositief die werkelijkheid hertaalt in een ongezien beeld. Fotografie, zo stelt Goiris, is toch vooral die spectaculaire kijkmachine die ons anders laat kijken naar de wereld.

STEVEN HUBLET

www.geertgoiris.info
